

Vodeće načelo: Omogućivanje sveukupnog smanjenja izvještajnog opterećenja poduzeća uz održavanje dobre razine kvalitete

Modernizacija Intrastata: što?, zašto?, kada?

Što je Intrastat i zašto ga treba modernizirati?

Intrastat je sustav za prikupljanje podataka o robnoj razmjeni među državama članicama EU-a (u nastavku teksta: države članice).

Statistika o međunarodnoj robnoj razmjeni (ITGS) važan je izvor informacija kojim se poduzeća i oblikovatelji politika koriste za različite svrhe.

Ta se statistika obično temeljila na podacima o trgovinskim transakcijama među zemljama koje su prikupila carinska tijela. Uspostavom jedinstvenog tržišta 1. siječnja 1993. ukinute su carinske formalnosti među državama članicama i stoga su izgubljeni izvori podataka. To je dovelo do uspostave Intrastata – novog sustava za prikupljanje podataka.

Slijede neka važna obilježja sustava Intrastat:

- Podaci o izvozu i uvozu prikupljaju se izravno od trgovaca unutar EU-a.
- Primjenjuju se pragovi za izuzeća kako bi se pojednostavnilo izvješćivanje o podacima i smanjilo ukupno opterećenje trgovaca, osobito malih.
- Sustav je usko povezan sa sustavom PDV-a koji se odnosi na robnu razmjenu unutar EU-a, što pridonosi cjelovitosti i kvaliteti statističkih podataka.

Otkako je Intrastat uveden, smatra ga se posebno opterećujućim sustavom za prikupljanje podataka. Vijeće je u studenome 2011. pozvalo Europski statistički sustav (ESS) da preoblikuje Intrastat radi postizanja globalnog cilja znatnog smanjenja izvještajnog opterećenja, uz istodobno zadržavanje dobre razine kvalitete podataka.

Sa stajališta dionika, ESS je trebao modernizirati postojeći sustav za sastavljanje statistike o robnoj razmjeni unutar EU-a, poštujući sljedeće:

- osiguravanje znatnog smanjenja ukupnoga izvještajnog opterećenja za pružatelje podataka
- zadovoljavanje potreba korisnika u pogledu dostupnosti i kvalitete proizvedenih statistika
- omogućivanje veće fleksibilnosti za sastavljače podataka u državama članicama.

Koja su glavna obilježja moderniziranog sustava?

Modernizirani sustav za sastavljanje statistike o robnoj razmjeni unutar EU-a ima sljedeća obilježja:

1. Statistički rezultat: Nacionalna statistička tijela država članica i dalje će sastavljati mjesečnu statistiku za izvoz i uvoz unutar EU-a. Ti se podaci raščlanjuju prema oznakama robe i partnerskim državama članicama te ispunjavaju zahtjeve u pogledu kvalitete statističkih rezultata.

2. Razmjena mikropodataka: Najinovativnije novo tehničko obilježje moderniziranog sustava stvaranje je dodatnog izvora podataka razmjenom mikropodataka o izvozu unutar EU-a među državama članicama. To omogućuje sastavljanje statistika o uvozu unutar EU-a upotrebom podataka o izvozu unutar EU-a prikupljenih u drugim državama članicama. No zbog uvođenja razmjene mikropodataka pojavljuju se mnogi tehnički i statistički izazovi koje zajedničkim naporima svladavaju države članice i Eurostat.

3. Smanjenje opterećenja i kvaliteta: Glavni je cilj novog sustava smanjiti ukupno izvještajno opterećenje pružatelja podataka uz zadržavanje dobre razine kvalitete statističkih rezultata. Stoga treba uspostaviti nove statističke postupke kako bi dionici imali što više koristi od prednosti novog sustava.

4. Inovativne metode: Kako bi se poboljšala fleksibilnost i potaknule inovativne metode, modernizirani sustav omogućuje državama članicama upotrebu više izvora podataka, uključujući razmijenjene mikropodatke o izvozu unutar EU-a za sastavljanje statističkih podataka o uvozu. Dostupnost više izvora državama članicama omogućuje visok stupanj fleksibilnosti i uvođenje inovativnih metodologija za sastavljanje potrebnih statističkih rezultata.

5. Sigurnost i povjerljivost: Modernizirani sustav obilježavaju načela izrazite sigurnosti i povjerljivosti. Svi dionici utvrdili su da su ta područja iznimno važna te su pronađena rješenja kojima se omogućuje primjena najviših standarda.

6. Pravna osnova: Čitav sustav zahtijeva čvrstu pravnu osnovu. Stoga su statistike o robnoj razmjeni unutar EU-a, uključujući obveznu razmjenu mikropodataka o izvozu unutar EU-a, dio nove uredbe EU-a pod nazivom Uredba o europskim poslovnim statistikama. Ona je međusektorski pravni okvir za sustavno prikupljanje, sastavljanje, prijenos i diseminaciju statističkih podataka povezanih sa strukturom, gospodarskom aktivnošću, konkurentnošću, globalnim transakcijama i rezultatima europskoga poslovnog sektora.

Zašto treba razmjenjivati mikropodatke među državama članicama?

Najbolje rješenje za smanjenje ukupnoga izvještajnog opterećenja poduzeća uz zadržavanje dobre razine kvalitete jest maksimalno iskorištavanje prikupljenih podataka o izvozu unutar EU-a.

Razmjenom mikropodataka (MDE) prihvaća se načelo da je podatke potrebno prikupljati samo jedanput. To znači da bi država članica uvoznica mogla upotrijebiti podatke o izvozu unutar EU-a prikupljene u drugim državama članicama kao izvor podataka za sastavljanje vlastitih statistika o uvozu unutar EU-a.

Razlog za odabir tijeka izvoza jest činjenica da otprilike dvije trećine opterećenja poduzeća prouzročuje izvješćivanje o podacima o tijeku uvoza. Stoga je korist veća ako se smanji izvještajno opterećenje u kontekstu uvoza.

Osim toga, podaci o tijeku izvoza općenito se smatraju kvalitetnijima od podataka o tijeku uvoza. Obično izvoznik, koji je u mnogim slučajevima i proizvođač, bolje poznaje podatke o kojima je potrebno izvijestiti.

Kada će modernizacija stupiti na snagu?

Uredba o europskim poslovnim statistikama objavljena je u Službenom listu u prosincu 2019. te će se primjenjivati na statistiku o robnoj razmjeni unutar EU-a od 1. siječnja 2022.

Obvezna razmjena mikropodataka počet će od podataka koji se odnose na referentni mjesec siječanj 2022. Nacionalnim statističkim tijelima bit će potrebno vrijeme za analizu razmijenjenih podataka. Zato će se naknadno uvesti inovativne metodologije koje će omogućiti smanjenje opterećenja za poduzeća.

Izvešćujem o podacima za Intrastat – što moram znati?

Što će se promijeniti?

Najveća inovacija u moderniziranom sustavu za sastavljanje statistike o robnoj razmjeni unutar EU-a jest to što bi se svako nacionalno statističko tijelo moglo koristiti podacima o izvozu dobivenima od drugih država članica za sastavljanje vlastitih statistika o uvozu.

To znači da podaci prikupljeni od izvoznika postaju ključni za statističke podatke o izvozu i uvozu. Za tu svrhu izvoznici moraju dostaviti dva nova podatkovna elementa:

1. porezni broj partnerskog poduzeća (uvoznika)
2. zemlju podrijetla izvezene robe.

U državama članicama u kojima se ta dva elementa još ne prikupljaju, izvoznici će morati početi izvješćivati o njima najkasnije kada se počne primjenjivati Uredba o europskim poslovnim statistikama. Kako bi se nadoknadila ta potreba za dodatnim podacima, nacionalna statistička tijela mogu izuzeti manje izvoznike od izvješćivanja o podacima o robnoj razmjeni unutar EU-a.

Zahvaljujući razmijenjenim podacima i novim metodama sastavljanja podataka o uvozu, nacionalna statistička tijela mogla bi u konačnici izuzeti veći broj uvoznika od izvješćivanja o podacima o robnoj razmjeni unutar EU-a.

Kada će promjene stupiti na snagu?

Uredba o europskim poslovnim statistikama primjenjivat će se na statistiku o robnoj razmjeni unutar EU-a od 1. siječnja 2022. Od tog datuma nadalje razmjena mikropodataka o izvozu unutar EU-a s novim podatkovnim elementima postat će obvezna. Moguće promjene u izvješćivanju o podacima o uvozu mogle bi također stupiti na snagu nakon tog datuma.

Svako nacionalno statističko tijelo nadležno za statistiku o robnoj razmjeni unutar EU-a priopćit će svoje planove o načinu provedbe moderniziranog sustava na nacionalnoj razini. Poveznice na relevantne nacionalne mrežne stranice o statistici o robnoj razmjeni unutar EU-a za sve države članice dane su u odgovoru na pitanje "Gdje se mogu pronaći informacije o nacionalnim mjerama?"

Može li razmjena mikropodataka narušiti zaštitu podataka?

Ne. Nacionalna statistička tijela obvezuju se poduzeti sve potrebne regulatorne, administrativne, tehničke i organizacijske mjere kako bi se osigurala fizička i logička zaštita povjerljivih podataka.

Na proizvodnju, razmjenu, pohranu i upotrebu mikropodataka primjenjuje se specifični sigurnosni standard ESS-a. Za razmjenu mikropodataka u šifriranom načinu rada upotrebljavaju se sigurne mreže, a korisnici sustava podliježu strogoj kontroli pristupa. Kako bi imali pravo primati mikropodatke, Eurostat i svako nacionalno statističko tijelo moraju dobiti sigurnosni certifikat na temelju vanjske revizije.

Kako će se upravljati suzbijanjem podataka o trgovini?

Poštovat će se povjerljivost razmijenjenih mikropodataka.

Nacionalno statističko tijelo države članice iz koje se roba izvozi može izvozniku odobriti status povjerljivosti statistika. Ako se taj status odobri, mora ga poštovati i nacionalno statističko tijelo države članice uvoznice koje prima podatke i upotrebljava ih za vlastite statističke rezultate o uvozu unutar EU-a.

Uvoznici će i dalje imati mogućnost zatražiti povjerljivost u svojoj državi članici.

Postupke za traženje statusa povjerljivosti podataka o uvozu i izvozu utvrđuje svako nacionalno statističko tijelo koje procjenjuje zahtjeve i odobrava povjerljivost kada je to primjenjivo.

Korisnik sam statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a – što moram znati?

Hoće li biti promjena u dostupnosti diseminiranih podataka?

Ne. Neće biti promjena u dostupnosti diseminiranih podataka za korisnike statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a.

Statistički podaci i dalje će biti dostupni na mjesečnoj bazi u istom roku, raščlanjeni po partnerskim državama članicama i prema proizvodima kombinirane nomenklature do osmeroznamenaste razine.

Kada bi to moglo utjecati na diseminirane podatke?

Od siječnja 2022.

Nova Uredba o europskim poslovnim statistikama postat će primjenjiva za statistiku robne razmjene s inozemstvom. Od tog datuma nadalje nacionalna statistička tijela mogla bi iskoristiti promjene uvedene moderniziranim sustavom. Iako bi se neki uvoznici i izvoznici mogli suočiti sa znatnim promjenama u izvješćivanju o podacima, očekuju se minimalni učinci na korisnike podataka.

Hoće li se promijeniti kvaliteta podataka?

Glavni je cilj novog sustava smanjiti ukupno opterećenje pružatelja podataka uz zadržavanje dobre razine kvalitete statističkih rezultata.

S vremenom bi upotreba prikupljenih podataka o izvozu za potrebe provjere i mogućeg sastavljanja statističkih podataka o uvozu trebala dovesti do smanjenja asimetričnosti zrcalnih statistika o uvozu i izvozu. No to poboljšanje kvalitete moglo bi dovesti do prekida u vremenskoj seriji. To će se odnositi na serije za koje su dugotrajne asimetrije riješene razmjenom podataka o izvozu, ali za koje nije moguće preračunavanje unatrag.

Koje su uloge nacionalnih statističkih tijela i Eurostata?

Koja je uloga nacionalnih statističkih tijela?

Nacionalna statistička tijela sudjeluju u razvoju moderniziranog sustava njegovom primjenom pri sastavljanju statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a. Nakon što sustav u potpunosti počne s radom, nacionalnim statističkim tijelima bit će na raspolaganju novi izvori podataka koji će, zajedno s novim metodama sastavljanja, omogućiti smanjenje količine prikupljenih podataka o uvozu unutar EU-a te, posljedično, smanjenje izvještajnog opterećenja poduzeća.

Ta se promjena temelji na načelu supsidijarnosti: svako nacionalno statističko tijelo neovisno odlučuje o tome kada će se i u kojoj mjeri koristiti potencijalnim prednostima moderniziranog sustava.

Koja je uloga Eurostata?

Provedba moderniziranog sustava iziskuje velike napore od država članica i Eurostata. Glavna uloga Eurostata jest koordinacija tih napora i osiguravanje alata i potpora za provedbu.

Najinovativniji proces toga moderniziranog sustava jest razmjena mikropodataka među državama članicama. Uloga je Eurostata stvoriti potrebnu infrastrukturu i pospješiti uvođenje IT sustava za razmjenu mikropodataka.

Koje su nove mogućnosti za nacionalna statistička tijela?

Nacionalna statistička tijela kao sastavljači podataka za statistike robne razmjene unutar EU-a imat će priliku primjenjivati inovativne metode i upotrebljavati nove izvore podataka.

Sastavljači podataka imat će koristi od mogućnosti upotrebe drugih izvora podataka osim istraživanja Intrastata, a posebno mikropodataka o izvozu unutar EU-a iz drugih država članica. Razmjena podataka provodit će se upotrebom sigurne IT infrastrukture, u skladu s temeljnim načelima ESS-a za razmjenu povjerljivih podataka o poslovanju za statističke svrhe.

Temeljna načela ESS-a za razmjenu povjerljivih podataka o poslovanju za statističke svrhe

Načelo 1.: Minimiziranje pristupa – povjerljivi podaci razmjenjuju se samo između statističkih tijela kojima su podaci potrebni za razvoj, sastavljanje i diseminaciju europske statistike u okviru njihovih područja nadležnosti.

Načelo 2.: Ograničenje svrhe – razmijenjeni povjerljivi podaci upotrebljavaju se samo za statističke svrhe.

Načelo 3.: Dodana vrijednost – razmjena povjerljivih podataka odvija se samo kada postoji jasan, provjerljiv i dobro dokumentiran poslovni model za poboljšanje kvalitete i učinkovitosti statistike.

Načelo 4.: Zaštita podataka – razmjena povjerljivih podataka odvija se samo kada su ispunjeni najviši standardi povjerljivosti i sigurnosti informacija.

Načelo 5.: Jasna odgovornost i prava – izričito su navedene odgovornosti i prava u pogledu razmijenjenih podataka, npr. u pogledu povjerljivoga i sigurnog postupanja s njima i njihove upotrebe te je uspostavljen vjerodostojan sustav provedbe za rješavanje mogućih povreda.

Načelo 6.: Odgovarajuća pravna osnova – obveza razmjene povjerljivih podataka utvrđena je Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća.

Načelo 7.: Transparentnost – ESS je potpuno transparentan u pogledu razmjene povjerljivih podataka.

U moderniziranom sustavu države članice mogu upotrebljavati jedan ili više izvora podataka za sastavljanje statistika. Potiče ih se i na primjenu inovativnih alata na temelju digitalnih tehnologija za prikupljanje podataka, u skladu s ESS-ovim projektom Vizija za 2020.

Gdje se mogu pronaći informacije o nacionalnim mjerama?

Nacionalna statistička tijela EU-a upotrebljavaju nekoliko različitih komunikacijskih kanala za interakciju sa svojim dionicima, primjerice dijeljenjem informacija na svojim mrežnim stranicama.

Pogledajte još i ovo

Što je projekt "Modernizacija Intrastata"?

U okviru dvaju projekata ESS.VIP ("SIMSTAT" i "REDESIGN") analizirana su i utvrđena potencijalna rješenja za smanjenje opterećenja uz istodobno zadržavanje visoke kvalitete statističkih podataka. Rezultati tih projekata doveli su do zajedničkog dogovora o obilježjima moderniziranog sustava za sastavljanje statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a.

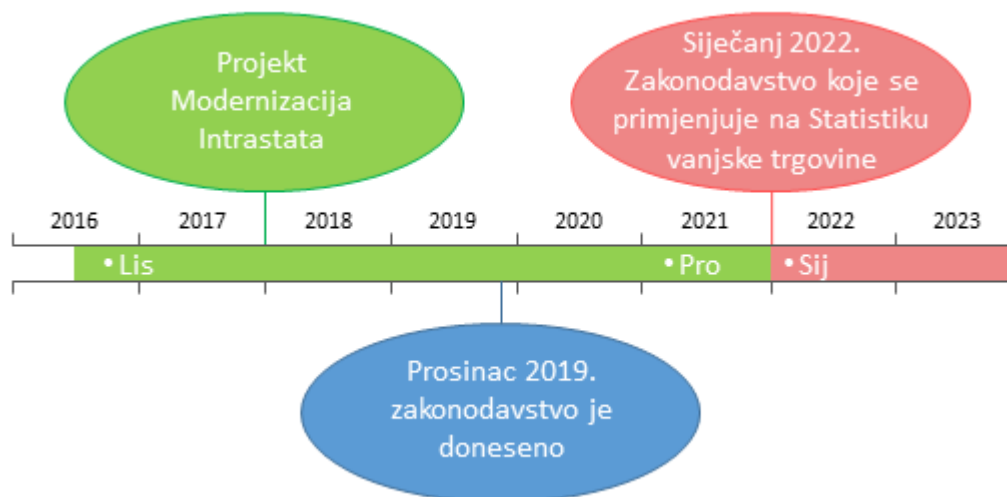
Kako bi se sva ta obilježja provela u praksi, Eurostat je zajedno s državama članicama počeo s provedbom projekta "Modernizacija Intrastata" (puni naziv projekta: "Modernizacija sustava za sastavljanje statistike o robnoj razmjeni unutar EU-a").

Projekt modernizacije Intrastata organiziran je u deset radnih paketa, a svaki sadržava niz mjera koje treba provesti.

Radni paket	Cilj
Zakonodavstvo	Priprema članaka nove Uredbe o europskoj poslovnoj statistici koja se bavi statistikama o međunarodnoj robnoj razmjeni i uvođenjem članaka kojima se organizira obnova sustava za sastavljanje statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a
Razmjena mikropodataka	Priprema obavezne razmjene mikropodataka o izvozu unutar EU-a, što obuhvaća osmišljavanje i pripremu podataka koji će se razmjenjivati te nacrt i izradu IT infrastrukture za razmjenu podataka
Globalizacija	Priprema novog sustava za izazove koje donosi globalizacija
Povjerljivost	Osmišljavanje okvira povjerljivosti novog sustava za zaštitu povjerljivosti podataka, kad je odobren
Kvaliteta	Organiziranje kvalitetnog praćenja moderniziranog sustava
Sastavljanje	Stimuliranje država članica da uvođe nove metode sastavljanja s pomoću

Radni paket	Cilj
	razmijenjenih mikropodataka
Sigurnost	Uvođenje zaključaka ESSC-a o sigurnosti kako bi se spriječilo širenje privatnih informacija
Administrativno opterećenje	Praćenje administrativnog opterećenja povezanog sa sastavljanjem statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a
Komunikacija	Organiziranje komunikacije o modernizaciji sustava za sastavljanje statistika o robnoj razmjeni unutar EU-a
Evaluacija	Priprema prve evaluacije moderniziranog sustava

Koji je vremenski okvir za pripremu i provedbu?

Eurostat i države članice ulažu napore za uspješnu provedbu promjena koje će stupiti na snagu nakon početka primjene Uredbe o europskim poslovnim statistikama.

Navedeni vremenski okvir odnosi se na projekt "Modernizacija Intrastata", kalendar donošenja Uredbe o europskim poslovnim statistikama i njezinu primjenu u statistici međunarodne robne razmjene (ITGS).

Planirani završetak provedbe projekta jest prosinac 2021., neposredno prije nego što se Uredba o europskim poslovnim statistikama počne primjenjivati na statistiku robne razmjene unutar EU-a (siječanj 2022.).

U državama članicama nastavit će se intenzivan rad jer će se od tog trenutka potpuno moći iskoristiti obilježja moderniziranog sustava.

Dopunske informacije o dva prethodna projekta ESS.VIP

SIMSTAT

Pilot-projekt SIMSTAT (kratica za *Single Market STATistics* – Statistika jedinstvenog tržišta) bio je dio ESS-ova projekta Vizija za 2020. U okviru projekta ESS je inovativno pristupio modernizaciji Intrastata radi ispitivanja mogućnosti ponovne statističke upotrebe i tehničke izvedivosti razmjene mikropodataka o izvozu unutar EU-a među državama članicama. Pilot-projekt SIMSTAT uspješno je dovršen u prvoj polovici 2016.

[Završni izvještaj o projektu SIMSTAT](#)

REDESIGN

Projekt REDESIGN također je bio dio strategije ESS-ova projekta Vizija za 2020. U okviru projekta ocijenjeno je smanjenje administrativnog opterećenja te troškovi i koristi opcija za preoblikovanje Intrastata te su razrađena ključna pravna i metodološka obilježja tih opcija. Projekt REDESIGN uspješno je dovršen u prvoj polovici 2016.

[Završni izvještaj o projektu REDESIGN](#)

Savjetovanje s ispitanicima o smanjenju administrativnog opterećenja

U svim državama članicama provedena su savjetovanja u vezi s projektom REDESIGN, a cilj im je bio prikupljanje sljedećih kvalitativnih i kvantitativnih informacija od poduzeća koja izvješćuju o robnoj razmjeni unutar EU-a putem sustava prikupljanja podataka Intrastatom:

1. informacija o trenutnome administrativnom opterećenju s kojim se poduzeća suočavaju zbog zahtjeva u pogledu izvješćivanja u sustavu Intrastat
2. informacija o mogućem budućem opterećenju koje proizlazi iz različitih mogućnosti koje se predviđaju za preoblikovanje Intrastata.

[Pojednosti o savjetovanju](#)

Gdje mogu pronaći više informacija o razmjeni mikropodataka?

Dodatne informacije o toj temi mogu se pronaći u članku o razmjeni mikropodataka [Intra-EU trade - exchange of microdata](#), koji je dostupan na mrežnoj stranici *Statistics Explained*.

Postoji li jednostavno objašnjenje o tome kako funkcionira razmjena mikropodataka?

Da, pogledajte videozapis u nastavku teksta. U kratkome animiranom filmu pod nazivom *Automatised trade data exchange* na jednostavan je način objašnjeno funkcioniranje razmjene podataka o robnoj razmjeni.

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/methodology>